

Sygnatura akt VI U 84/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Tomasz Korzeń

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2019 roku

sprawy z odwołania J. P.

od decyzji z dnia 18 grudnia 2018 roku, znak: (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o przyznanie emerytury

oddala odwołanie.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 84/19 UZASADNIENIE

Decyzją z 18.12.2018 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił J. P. prawa do emerytury.

J. P. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury. Wskazał, iż pracował w warunkach szczególnych jako monter gazociągów, spawacz od 1982 do 2012 r.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania bowiem skarżący nie posiada wymaganego 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

J. P. urodził się (...). Pobiera rentę.

W dniu 6.11.2018 roku wystąpił z wnioskiem o emeryturę. Pozwany uznał za wykazany do końca 1998 r. okres ubezpieczenia wynoszący ponad 25 lat, w tym okres pracy w warunkach szczególnych 13 lat, 1 miesiąc i 28 dni (przypadający od 1.07.1982 do końca 1995 r.)

Od 1.07.1982 do 19.07.2012 r. wnioskodawca pracował w (...) sp. z o.o. i jej poprzednikach prawnych. W okresie od 1.01.1996 do 30.06.2004 r. zatrudniony był jako monter gazowy, spawacz, zgrzewacz. Wnioskodawca od 1996 do 1998 r. nie posiadał uprawnień do zgrzewania. Pracował jako monter. Przez kilka godzin dziennie spawał metalowe gazociągi, zajmował się remontami gazociągów niskiego ciśnienia (odkopywanie, wymiana części nieszczelnych, wstawianie łatek), konserwacją kurków, obchodami i sprawdzaniem szczelności sieci.

dowód: dokumenty w aktach osobowych – teczka

zeznania świadka R. K., k.26v

zeznania wnioskodawcy k. 26

dokumenty w aktach organu rentowego, tom III: świadectw o k. 11,15, informacja k. 16

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184. ust. 1 ustawy z 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383; dalej jako ustawa) ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1.01.1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) wymagany okres składkowy i nieskładkowy, który w przypadku kobiet wynosi 20 lat i 25 w przypadku mężczyzn.

W świetle ust. 2 tegoż artykułu powyższa emerytura, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem organu rentowego, na dochody budżetu państwa.

W art. 32 ustawy określono zasady ustalania prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie z tym przepisem, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się zaś pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Emerytura wcześniejsza przysługuje na zasadach określonych w § 3 i 4 rozporządzenia, jeżeli kobieta udowodni co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a mężczyzna 25 lat tych okresów, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej w ramach stosunku pracy, przy czym wymagane jest osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze uwzględnia się jedynie te okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Przy czym w orzecznictwie dopuszcza się kwalifikowanie jako zatrudnienie w warunkach szczególnych wykonywanie tak zorganizowanej pracy, że w ciągu dnia pracownik wykonuje różne czynności wypełniające czas pracy, ale każda z nich należy do rodzaju prac zaliczanych do tych wykonywanych w warunkach szczególnych.

Pozwany nie kwestionował innych niż posiadanie 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca podnosił, iż w warunkach szczególnych pracował także w latach 1996-98.

W postępowaniu cywilnym Sąd ma szersze uprawnienia niż organ rentowy w postępowaniu administracyjnym. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawdaniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (zob. Sąd Najwyższy w wyroku z 2 lutego 1996 r., II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Art. 184 ustawy jest przepisem szczególnym, który przyznając określonej grupie adresatów zawartej w nim normy prawnej, korzystniejsze przywileje emerytalne poprzez obniżenie wieku emerytalnego nie powinien być poddawany wykładni rozszerzającej. W wyroku z 12.07.2012 roku w sprawie II UK 2/11 Sąd Najwyższy stwierdził, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co oznacza, że instytucja tzw. wcześniejszej emerytury podlega ścisłej wykładni. Podobne stanowisko reprezentował Sąd Najwyższy w wyroku 22.02.2007 roku w sprawie I UK 258/06, który orzekł, iż „wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych "instytucją" wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzania w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowniczej.

Należało w sprawie ustalić, czy kiedy ubezpieczony był zatrudniony w spornym okresie w warunkach szczególnych. Na tę okoliczność sąd dopuścił dowód z zeznań świadków, z zeznań ubezpieczonego oraz dokumentów. Zeznania świadka M. P., którego wiedza o pracy w spornym okresie pochodzi od osób trzecich, nie mogą być miarodajne. Zeznania wnioskodawcy jak i ubezpieczonego sąd uznał za wiarygodne.

O uznaniu za pracę w warunkach szczególnych decyduje rodzaj rzeczywiście wykonywanych czynności pracowniczych, a nie formalne zapisy w dokumentach pracowniczych. W wyroku z 5.10.2011 roku (II UK 43/11) Sąd Najwyższy wskazał, iż zgodnie z art. 245 K.p.c. dokument prywatny (świadczenie pracy) stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Z przepisu tego odczytywanego w powiązaniu z art. 253 K.p.c. wynikają dwa domniemania, po pierwsze – że dokument jest autentyczny, a więc nie jest przerobiony ani podrobiony (domniemanie prawdziwości) oraz drugie – że oświadczenie w nim zawarte pochodzi od osoby, która dokument ten podpisała. Niewątpliwie świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym obejmującym oświadczenie wiedzy pracodawcy i już tylko z tego względu zgodność z prawdą ich treści może być podważana wszelkimi środkami dowodowymi.

O tym, czy dane prace były wykonywane w warunkach szczególnych decyduje także jej zakwalifikowanie w załączniku do rozporządzenia – wykazie A. Praca taka musi być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zeznania świadka R. K. wskazują na spawanie do 5 godzin dziennie. Również wnioskodawca w swych zeznaniach wskazuje na wykonywanie różnych prac związanych z utrzymaniem sieci gazowniczej.

W rozporządzeniu za prace w szczególnych warunkach uznano w Dziale II W energetyce: prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, w Dziale IV - W chemii: produkcję gazów technicznych i napełnianie butli gazami technicznymi (pkt 11), przetwórstwo, magazynowanie, przepompowywanie, przeładunek, transport oraz dystrybucja ropy naftowej i jej produktów (19), termiczną obróbkę węgla oraz przetwórstwo produktów otrzymywanych w tych procesach (29), wytwarzanie i oczyszczanie gazu syntezowego oraz produkcja amoniaku i metanolu (30), prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych (40), prace na instalacjach doświadczalnych w przemyśle chemicznym (41), a w Dziale XIV w poz. 12 prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym.

Pracodawca wydając wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych przywołał uregulowania zarządzenia Nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach – Dział IV Poz. 30 pkt. 16 (monter sieci gazowej) i Dział XIV poz.12 pkt 9 (spawacz gazowy) i 10 (spawacz elektryczny).

Wnioskodawca pracy określonej w Dziale XIV poz. 12, jak wyżej wskazano, nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca nie wykonywał także prac określonych w Dziale IV pkt 30 rozporządzenia. Wskazuje ono bowiem jako prace w szczególnych warunkach jedynie prace związane z wytwarzaniem i oczyszczaniem gazu syntezowego oraz produkcję amoniaku i metanolu. Niedopuszczalne i pozbawione doniosłości prawnej jest uznawanie w „zarządzeniu resortowym” prac niewymienionych w rozporządzeniu. Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w kwestii charakteru zarządzeń resortowych w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach po utracie charakteru prawa powszechnie obowiązującego przez te akty, jednoznacznie stwierdzając, że rzeczony wykazy mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, zatem umieszczenie w takim wykazie danego stanowiska pracy może mieć znaczenie jedynie w sferze dowodowej, tworząc domniemanie faktyczne (tak np. w wyrokach: z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11, LEX nr 1135989; z dnia 10 lutego 2015 r., II UK 124/14, LEX nr 1656495; z dnia 22 marca 2016 r., I UK 117/15, LEX nr 2019499). Oznacza to, że nawet potencjalne wykonywanie pracy na stanowisku wymienionym zarządzeniu resortowym, którego wszakże nie wskazano w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. nie uprawnia do uzyskania emerytury w niższym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy emerytalnej, co stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2015 r., IIIUK82/14 (LEX nr 1628948). To ustawa emerytalna i rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r. stanowią źródło prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym i nie są nim zarządzenia resortowe (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11, LEXnr 1214549).

Tym samym zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na zakwalifikowanie pracy wykonywanej w latach 1996-1998 jako pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nie przedstawił dowodów wykonywania pracy w warunkach szczególnych w innych okresach niż uznał pozwany.

Ustalając stan faktyczny sąd oparł się na zeznaniach świadków (w zakresie wyżej opisanym) i ubezpieczonego oraz dokumentach zgromadzonych w sprawie, którym to nadał przymiot wiarygodności (poza wyżej wymienionym stwierdzającymi wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w latach 1996-98).

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 KPC oddalił odwołanie.

SSO Tomasz Korzeń